

bi bili denarni zavodi na podeželju (hranilnice in posojilnice) res to, kar je njihov namen, namreč opora kmetičemu gospodarstvu, ne pa bančne ekspanzije in molzne krave posameznikov. — Predavanje je članstvo izredno zadovoljilo in je bil predavatelj deležen toplega priznanja.

Sledilo je predavanje tov. Mirka Ljubiča o pouku petja v ljudski šoli. Predavatelj odklanja zahtevo po sistematičnem pouku petja v ljudski šoli, ker bi zahteval zelo veliko časa in široko glasbeno izobrazbo od učitelja. Učenci si naj pridobijo le najosnovnejše znanje o notah, glavno pa je, da se jim privzgoje sposobnost in smisel za doživljanje estetskih vrednot v pesmi ter veselje do tega, da bi te vrednote v petju čim popolneje izražali. Nato je predavatelj podal še navodila za pripravljanje mladinskih zborov za mladinski pevski festival, ki se bo vršil mesca marca v Novem mestu.

Prihodnje zborovanje bo mesca aprila program zanj pa se bo določilo.

Hofbek E., preds. **Vekoslav Perpar**, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR, LEVI BREG, je zborovalo dne 18. januarja t. l. v krčevinski šoli. Od 91 članov je bilo navzočih 66, t. j. 73 %, od odsotnih 25 se je opravičilo 20.

Pred prehodom na dnevni red je tovariš predsednik izrekel komemorativne besede za umrlim prosv. ministrom dr. A. Korošcem in zaslužnim narodnim učiteljem in vzgojiteljem ter znanim iskrenim borcem proti celjski deklaraciji slov. učiteljstva tov. R. Knafličem, katerih spomin so navzoči počastili s trikratnim klicem »Slava!«. Zborovanje je otvoril z izrazi radosti ob pričetku »kraljevega leta« ter sklenil: »In prav mi obmejni učitelji in učiteljice dajemo izraza radosti ob začetku »kraljevega leta« ter štejemo s težkim pričakovanjem čas, ko napoči željno pričakovani »kraljev dan« ter danes ob prvem letošnjem zborovanju kličemo: Naš, kmalu polnoletni kralj Peter II., naj živi!« Zborovalci so se pridružili tem besedam z navdušenimi klici »Živijo!«.

Tov. predsednik je nato objavil najvažnejše dopise ter podal situacijsko poročilo. Slednje je izzvalo veliko vprašanj in predlogov, ki so se podrobno obravnavali na koncu. Kakor vedno, je tudi tokrat bila najzanimivejša točka »Razgovor o najaktualnejših stanovanjskih, službenih in pedagoških zadevah«, pri katerih je najprej tov. predsednik načel uradne dopise in sicer: 1. stanarine z neučiteljji poročenimi učiteljci; 2. obvezno osemletno šolanje; 3. podpiranje izredno nadarjenih; 4. projekt kmetijske zbornice za zakon o ljudskih šolah. Osnutek zakona se odstopi izbranim štirim šolam, katerih tovariši sestavijo reasumacijo svojih pripomb.

K proučevanju stanja in izgradnje višje ljudske šole je podal svoj lastno zamišljen program tov. predsednik, s svojimi prvimi pogledi na ta problem pa nas je v temeljito zasnovanem predavanju seznanil tov. Lavrič Stanko, ki je ugotovil dobre in slabe strani današnje višje ljudske šole, se izrekel za petletno osnovno in triletno višjo ljudsko šolo, zlasti pa ožigosal nemogoče zahteve učnega načrta za višjo ljudsko šolo. V debati so govorili tov. nadzornik Močnik, tov. Andrejič, tov. Babnik, k vsem točkom tov. Vauda in drugi. Videlo se je, kako nujno je, o višji ljudski šoli razpravljati podrobno k vsaki točki. Prihodnjič bo tov. Borko govoril o »Teoriji in praksi strnjenege pouka v višji ljudski šoli« ter že danes tovariš predsednik vabi vse članstvo, da se pripravi na razpravo.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev. Blagajniško, tokrat spet precej ugodno in skrbno sestavljeno poročilo je podal tov. Janko Židanič. O banovinski skupščini je poročal delegat tov. Terčak Stanko izčrpno, nekaj pojasnil je dodal tov. predsednik, zborovalci pa so nato sprejeli predlog: Naše društvo se pridružuje stališču društev Maribor, desni breg, Laško in drugim, ne odobrava objave članka »Naša delegacija«. Društvo zahteva, naj v bodoče taki v načelne zadeve prehaja-joči članki imajo predhodno odobritev društev, ki v glavnem sestavljajo sekcijo in sploh našo celotno stanovsko organizacijo, najmanj pa se taki članki naj objavijo s podpisom pisca! Obema društvenima zastopnikoma na banovinski skupščini izrekamo zaupnico. — Tov. predsednik je zainteresiral članstvo za anketo »Kako stanujemo« — s posebnim oziranjem na težko stanje učit. stanovanj tu v obmejnih krajih ter naj učiteljski zbori zadevne seznane predložijo njemu vsaj do konca februarja! Apeliral je dalje, naj prično društveni odseki spet z delom! Pojasnil je, kako je z novimi učnimi načrti. Nato so bili sprejeti sledeči predlogi (v izvlečku):

1. Izvršnemu odboru JUU naj sekcija predloži naš klic do najvišjih mest: Borba za naš človeka vreden obstoj mora biti prva in glavna naloga vsakega organizacijskega dela!

2. Po prosvetnem svetu ministrstvu prosvete predloženi novi učni načrti naj se predčasno dajo na vpogled učiteljstvu, ki je ne le voljno, ampak zaradi stvari dolžno in upravičeno, sodelovati pri njihovi sestavi. Obenem predlagamo, da se ti le izdajo kot poskusni ter široko okvirni in prožni učni delovni programi!

3. Pridružujemo se predlogom mariborskega društva »Sola in dom« z občnega zbora dne 8. decembra 1940.

4. Z racioniranjem aprovizacije je: 1. določiti istočasno maksimirane in zmerne cene tako, da se omogoči naš prehranjevalni obstoj, onemogočiti pa je dviganje cen, oduške spekulacije in verižništvo; 2. z ustalištvom cen je regulirati prejemke in odpraviti sistem plačilnih razredov kot brezpredmeten; 3. izjemnih ugodnosti racionirane aprovizacije naj

bodo iz državnih političnih interesov ter dejanskih potreb deležni vsi obmejni srezi, učiteljstvo v teh pa tudi izrednih doklad!

5. Učiteljstvo v Mariboru in okolici naj razmišlja o organiziranju pevskega zbora pri pogrebnih naših tovariših in tovarišic. (Zadnji taki pogrebi nas opominjajo k temu!)

Prihodnje zborovanje bo 8. marca t. l.

Vauda M., preds. **Rečnikova**, tajnica.

+ JUU — SRESKO UCITELJSKO DRUŠTVO KRANJ je imelo zborovanje v soboto, 15. februarja 1941, v risalnici dekliške ljudske šole v Kranju. Tovariš predsednik Rant je pozdravil šolskega nadzornika Rupretja in mu je častital k odlikovanju sv. Save V. st. Pozdravil je tudi članstvo, ki se jih je 64 udeležilo zborovanja kljub slabemu vremenu.

Predsednik se je v lepih besedah poklonil spomenu dr. Antona Korošca. Z njegovo smrtjo smo izgubili učitelji dobrega resornegega ministra, slovenski narod pa voditelja in to v času, ko bi najbolj potrebovali njegovega vodstva. Navzoče učiteljstvo je počastilo spomin velikega pokojnika s trikratnim »Slava!«.

Pozdravil je dr. M. Grujiča, zdravnika na Golniku in vodjo protituberkulozno dispanzerja v Kranju, ki je prišel med nas, da nam predava »Kochov bacil in človek«.

V uvodu se je g. predavatelj v imenu Protituberkulozno lige v Kranju zahvalil učiteljstvu za sodelovanje ter se priporočil tudi za bodoče. V predavanju je pojasnil, kako je bil odkrit bacil jetike. Razložil je mnoge pojave slavnih zdravnikov, ki so proučevali tuberkulozo, ki še danes povzroča toliko strahu pri bolnih in zdravih. Prosil je učiteljstvo, naj po vaseh svetuje staršem, da je treba varovati pred okužitvijo otroka, ker ti so obolenju najbolj dostopni in tudi najbolj umirajo za jetiko zlasti v prvih letih življenja. Odrasli naj se ne bojijo tuberkuloznih bolnikov, ker zanje ni neposredne nevarnosti. G. predavatelj je prikazal tuberkulozo učiteljstvu z do sedaj še neznan strani ter nam dal mnogo dragocenih nasvetov.

Po predavanju je tov. predsednik podal v situacijskem poročilu borbo stanovske organizacije za pravice učiteljstva ter zlasti prizadevanja za zboljšanje našega gmotnega položaja. Danes velja tudi za nas izrek: Kdor hitro da, dvakrat da. Z nameravano aprovizacijo za uradništvu položaj ne bo zboljššan, ker prevozni stroški iz nabavljajnih zadržav na deželo so predragi. Pomoč naj bo uspešna!

Tov. tajnik je prečital najvažnejše dopise. Tovarišica, ki bi imela praktični nastop na prihodnjem zborovanju, je tega iz tehnih razlogov odpovedala. Sklene se zapisiti prof. R. Kobiloč, da bo predaval: »V čem je slovenska ljudska šola potrebna reforme«.

Tov. blagajnik je opozoril članstvo, da naj zamudniki plačajo članarino. »Stare« dolžnike bomo pa iztirjali s sodiščem.

Tov. Zumer Anton je predaval: »Strem-ljenja učiteljstva po višji izobrazbi«. Učiteljstvo želi temeljitejšo izobrazbo ter hoče biti bolj pripravljeni za delo v šoli. Iz tega je tudi izšla borba stanovske organizacije, ki je podarjala, da je za učiteljski poklic treba višje izobrazbe. Delni uspeh je bil ustanovitev Višjih pedagoških šol ter da se je dosegla možnost študiranja tudi na univerzi, a samo na pedagoškem oddelku filozofske fakultete. Obširneje je govoril o študiju na Višji pedagoški šoli in je mnenja, da fakultativen pouk za te šole ni najboljši in bi te šole morale dati več metodičnih, didaktičnih in vzgojnih nasvetov. Poudaril je potrebo po boljši strokovni izobrazbi in to za vse ljudskošolsko učiteljstvo, ker s tem bi se dvignil nivo naše šole.

V debati je tov. šolski nadzornik Rupret izrekel potrebo po višji izobrazbi učiteljstva, ki pa ne sme biti specializirana, ker od tega ima ljudska šola v resnici kaj malo koristi.

Po debati se je še določilo, da bo prihodnje zborovanje 15. marca in bo predaval prof. R. Kobiloč.

Rant, preds. **A. Zumer**, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG je zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1941, v Mariboru. Navzočih 85 članov, t. j. 79 %. — Zborovanju je prisostvoval pol. komisar g. Kos. Novi člani: Senica Slava iz Frama in Ozmeč Marija iz Studene, dekliška šola.

Tov. predsednik Petrovič se je uvodoma spomnil smrti slovenskega voditelja, našega vidnega jugoslovenskega politika, prosvetnega ministra in predsednika senata, dr. Antona Korošca. V klenih besedah se je spomnil njegovih del in zaslug za domovino ter želel, da bi bil sedanji naš prosvetni minister vreden naslednik dr. Korošca.

Tov. Ledinek Miloš je predaval o »učni snovi v sodobni šoli«. V svojem predavanju, ki je trajalo eno in pol ure, je navedel napake, ki se delajo na račun snovi in na račun pristnega znanja. Prikazal je, kaj se lahko od ljudske šole pričakuje in kaj je nemogoče, kaj je za osnovno znanje, otroka in življenje nujno in kaj je postranskega pomena. Posebej pa se je ustavil pri zgradbi učne snovi same: na praktičnih primerih je pokazal zgradbo posameznega ljudskošolskega predmeta, ki ni isto kakor znanstveni predmet. Ljudskošolski predmet pokaže naslednje tri značilnosti: sistematska značilnost, ki je tu doslednejša, drugod ohlapnejša, funkcijska značilnost in vrednotna značilnost. Le upoštevanje vseh treh zahtev snovi bo nudilo otroku pristno znanje, bo otroka vpeljal v zgradbo in metodo dela na posameznem predmetu.

Tov. predsednik poda situacijsko poročilo. Pri razpravljanju o stanovskih vprašanjih so bili sprejeti naslednji sklepi:

a) JUU — sresko društvo Maribor desni breg konstatira, da je kurivo po § 84. zakona o lj. š. del naših rednih prejemkov, zato zahteva, da se učiteljstvu daje kurivo v naturi, kakor je to predvideno v zakonu, in sicer po ročnem 20 m², samskim pa 10 m² letno. Sedaj se izplačuje kurivo v denarju, t. j. 50 din mesečno poročenim in 25 din mesečno samskim, kar je globoko pod povprečno ceno kuriva. Ako bi se naši zakoniti zahtevi ne ugodilo, naj vložijo JUU sekcija za dravsko banovino pritožbo na državni svet in izposluje načelno rešitev.

b) Pri sestavi banovinskega proračuna za leto 1941. naj banska uprava upošteva dejstvo, da so služitelji po šolah premalo nagrajeni za svoje delo in se naj vnese v banovinski proračun primerno postavko za povišanje njihovih prejemkov.

Tov. tajnik poda prikaz stanovanjskih razmer učiteljstva sodnega okraja Maribor desni breg: upravitelji imajo vsi stanovanje v šoli in je 78 % stanovanj primernih ter 22 % neprimernih. Učiteljstvo ima vkljub zahtevam zakona o naravnih stanovanjih le 19 šolskih stanovanj, t. j. 18 %, od katerih pa je poleg tega le 36 % primernih, a 64 % neprimernih. Privatno mora stanovati 82 % učiteljstva. V kraju stanuje v primernem stanovanju 40 % učiteljstva, neprimerno pa 18 % učiteljstva, a 23 % učiteljstva v kraju sploh ne dobi stanovanja. Celotna slika učiteljskega stanovanja je naslednja: 72 % učiteljstva stanuje zadovoljivo, a to na račun tega, ker so prisiljeni stanovati izven službenega kraja. V kraju samem pa dobi učiteljstvo le 59 % primernih stanovanj, a 41 % učiteljstva je prisiljeno, stanovati v slabih stanovanjih (naravnih ali privatnih) ali pa iskati stanovanje izven službenega kraja. Ali je kdo, ki očita učiteljstvu nepovezanost z narodom, že kdaj tudi na to pomislil? Kakšno je n. pr. slabo stanovanje: hiša grajena iz blata, temelji neizolirani. Soba dolga 5,55 m, široka 4,46 m in visoka 2,54 m je do 35 cm višine vlažna. V tej sobi stanujeta dva samska učitelja. Sobo

in pohištvo v njej uporablja poleg obeh stanovalecev še gospodarjeva družina. V zimskih mesecih je soba tako hladna, da učitelja v sobi sploh ne moreta delati za šolo (priprava, korekture) in hodita v njo le spat.

Projekt šolskega zakona se ni razpravljal zaradi pozne ure.

Prihodnje zborovanje bo mesca marca in bo predval prof. Silih o »vprašanju šolskega nadzorstva v bodočnosti«.

Predsednik: **Petrovič Simon** s. r., **Tajnik:** **Ledinek Miloš** s. r.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je zborovalo 8. februarja 1941 v Murški Soboti. Zaradi skrajno slabih prometnih zvez v Prekmurju je moralo učiteljstvo ostati doma. Udeležba je bila zelo slaba, t. j. od 125 včlanjenih le 43 navzočih. Ker tov. predsednik zaradi ukinitve avtobusnega prometa ni mogel priti pravočasno na zborovanje, je mesto njega otvoril zborovanje tovariš Pajtlar Franc.

Predaval je kmet, referent g. inž. Petkovšek o »O važnosti gospodarskih in gospodinj-skih krožkov na podeželju«. Za zelo lepo in zanimivo predavanje, ki je zelo aktualno prav za Prekmurce, je žel mnogo odobranja. Po predavanju je podal tov. Štubel kratak izvleček iz projekta zakona o ljudskih šolah, ki ga je predložila Kmetijska zbornica.

Temu sta sledili predsedniško in tajniško poročilo. Oboje je podal tovariš predsednik Hajnšek. Sprejeta je bila naslednja resolucija:

Z ozirom na porast cen, ki so prekoračile že nad 100 %, zahteva učiteljstvo, da merodajni činitelji priskočijo aktivnim državnim in banovinskim uradnikom ter upokojencem takoj na pomoč in da zvišajo draginjske doklade v razmerju porasta cen.

Prihodnje zborovanje bo 8. marca 1941 ob 9. uri v Sokolskem domu v Murški Soboti. V primeru, da bi izostalo vabilo za sklicanje zborovanja, ostane gornja napoved merodajna. Na tem zborovanju bo predaval g. rav-natelj Kunst Viljem o praktičnem pouku iz fizike in elektrike v ljudski šoli.

Hajnšek Franc, predsednik. **Kramberger Joško**, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k Joža Trdina: Otrokova telesna vzgoja. Našo, doslej skromno strokovno literaturo o telesni vzgoji je izpopolnila knjiga o telesni vzgoji otroka, ki jo je spisala naša najboljša strokovnjakinja za žensko telesno vzgojo, Joža Trdinova. Knjiga ni obsežna, vendar je tako bogata po vsebini, da je izpolnila veliko vrzel v strokovni književnosti mladinske telesne vzgoje. Predvsem bo služila otroškim vrtničaricam ter osnovnošolskemu učiteljstvu, ki bo našlo za nadaljnje stopnje šolske telovadbe mnogo pobude in si bo lahko na podlagi navedenega gradiva ustvarilo s primer-nimi variacijami in kombinacijami mnogo učne snovi. Prav dobra priročna knjiga pa bo tudi za starše in za društva, ki se ukvarjajo s telesno vzgojo dece. — Knjiga vsebuje teorični in praktični del. V začetku poudarja pisateljica potrebo telovadbe za otroke v predšolski dobi in opozarja na razliko otrokovega življenja na kmetih in v mestih. Gibanje je otrokov naravni nagon, ki ga ne smemo ubiti, je osnova fizičnemu razvoju, ki je temelj vse vzgoje in podlaga razumskega in moralnega oblikovanja. Nadalje govori avtorica o fizioloških izpremembah, ki se vrše v otrokovem telesu od 3. do 7. leta. Glede na ta razvoj je treba usmeriti vse telesne vaje, ki morajo podpreti otrokovo rast, obenem pa uravnati telesne napake in odpravljati slabe navade, ki bi utegnile pokvariti pravilni razvoj otrokovega telesa. V tej dobi bi lahko škodovala dolgotrajne vese, vzpora in skok v globino. Neumestno so tudi vaje za krepitev mišic. Za pravilni razvoj hrbtnice so koristne plazilne vaje, za razvoj notranjih organov pa kratke tekalne igre z gibli rok in trupa. — Način poučevanja podaja pisateljica po naj-modernejših metodah, ki temelje na znanstvenih dognanjih zdravnikov in priznanih pedagogov za sodobno telesno vzgojo. Mnogo koristnih navodil dodaja avtorica iz svoje bogate prakse. Podlago za poučevanje telovadbe predšolskega otroka tvori svobodno gibanje podeželske dece v naravi, ki se v kar najbolj naravni obliki prenese v telovadno snov. Vaje se hitro izmenjavajo, zakaj otrok ljubi izpremembo položajev in tudi njegov organizem še ne zmore enakomernega napora. Telovadni pouk mora poziviti otrokovo domišljijo in izrabiti njegov naravni nagon posnemanja. Pa tudi samostojno otrokovo ustvarjanje gojimo že na tej stopnji. Prav tako je potrebna vzgoja ritmičnega čuta, ki se goji zlasti s petjem in godbo, ki ju pripojimo telovadnemu pouku. Zelo važna je disciplina, ki mora biti stroga. Vendar pa ne prepovemo otrokom vsakega vzklika in smeha. Povelja morajo biti jasna in enostavna, tako da jih razume vsak otrok. — Drugi del knjige obsega gradivo za telesne vaje predšolskega otroka. Vaje so razvrščene sistematično po principih moderne

telovadne ure, izbor vaje pa je prilagojen otrokovim sposobnostim. Navedenih je okoli 300 gibov, ki so popisani zelo točno in lahko umljivo. Ta del je opremljen z 41 slikami, ki jih je narisala avtorica sama in ki kažejo na ostro opazovanje otrokovega telesa. V teh enostavnih grafičnih slikah je poudarjen estetski čut, kar pri grafičnih izdelavah človeškega telesa mnogokrat pogrešamo. Obenem pa izražajo izredno tipično poze otroškega telesa v najrazličnejših razgibanih in mirnih položajih in nazorno in jasno predstavljajo številne telesne vaje. Na koncu navaja pisateljica 35 primernih iger. Z veseljem beležimo, da je med igre z besedilom in s petjem avtorica navedla svoje zelo posrečene primere z Zupančičevimi verzji, ki bodo prinesli v naše telovadnice veselo domače razpoloženje in dali naši telesni vzgoji pravo narodno obeležje. Na koncu so še poglavja o orodju, o telovadni obleki ter o učnem načrtu. Delo je zaključeno s tremi primeri vadbenih ur. — Knjiga bo dvignila naše vadbene ure na sodobno višino in bo s pridom služila telovadnemu pouku predšolskega in šolskega otroka, zlasti ženske dece. Knjiga se dobiva pri avtorici Joži Trdini, Ljubljana, Čopova ulica 21. Cena 28 din, s poštino 30 din. Naroča se tudi v Učiteljski knjižarni. **Mara Teplj**.

Osebne zadeve

—i Nastavljeni učitelji. Prosvetni minister dr. Krek je podpisal odlok, s katerim so postavljeni za učitelje(ice) v Sloveniji naslednji abiturienti(ke): Vincencij Bene pri Sv. Jurju pri Litiji; Alfred Tomazič, Beuča vas; Jožef Brinovec, Zagradec; Stanislav Novačan, Mirna peč; Aleksander Bokorel, Hinje; Alojz Krumberger, St. Janž pri Krškem; Marija Dolinšek, Bela Cerkev pri Novem mestu; Franc Cvenkel, Gaberje; Miloš Šetina, Podsenice; Marija Kos, St. Jošt; Metka Cimperšek, Knežja vas; Breda del Linz, St. Rupert; Matija Jamec, Sv. Jurij; Pavla Javornik, Črneča vas; Tatjana Lesjak, St. Ilj pod Turjakom; Irena Robič, Zagradec; Nada Ukmar, Bela Cerkev; Zlata Gogala, Brezidnje pri Litiji; Dragica Cimerman, Črni vrh; Melita Fabiani, Sv. Miklavž; Helena Herščak, Ojstrica pri Dravogradu; Danilo Hanzurej, Remšnik; Nada Jamnik, Koprivnik; Julija Kutin, Marija Snežna; Majda Kurnik, Bertoče; Vladimir Klemenčič, Fikščin; Ivan Knez, Stogovci; Alojzij Mesarič, Sveti Duha na Ostrem vrhu; Miroslav Mikuž, Dobrovnik; Alojzija Dekrep, Sv. Kungunda; Leopold Namar, Dobovec; Marta Perec, Trebelno; Rudolf Plevnik, Kremžovci; Sava Remec, Sv. Vencetelji; Marija Rebrnik, Sgorno; Alojzij Simončič, Lokavec; Miroslav Šurkalo-vič, Radatoviči; Jožef Verbič, Serdica; Metka Berlič, Kamčevci; Anton Zagrenik, Žusem; Veronika Plevnik, Sv. Anton na Pohorju.

FABIANI & JURJOVEC LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!